No. 240. **DE TIJD.** 1848.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dingsdags, Donderdags en Zaturdags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 3,00; voor de buitensteden *f* 3,50; franco door het geheele Rijk.
Brieven, Gelden, enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

DINGSDAG, 11 JANUARIJ.

AMSTERDAM, 10 Januarij.

Wij hebben menigmaal gezegd, dat in Nederland geene vrijzinnige oppositie bestaat; wij kunnen er bijvoegen: er is bij ons geene publieke opinie.

Het bewijs ligt voor de hand. Er is eene voordragt van wet aan de Kamer gedaan, waarin en de godsdienstvrijheid en de drukpers-vrijheid, te gelijkertijd worden vernietigd. Welnu, de godsdienstige vrijheid en de drukpers-vrijheid zullen in de Kamer, schoon in wettelijken vorm, ongrondwettig worden gedood, zonder dat zich noch oppositie, noch publieke opinie er mede inlaat, om de eenvoudige reden, dat zij niet bestaan.

De godsdienstige vrijheid is het *palladium* van alle vrijheden. Wie bemoeit zich met het vraagstuk, dat de hoeksteen is van de politieke vrijheden?

De oppositie. — Wie is oppositie? In de Kamer verzetteden zich tegen haar buiten de leden van Noord-Braband en Limburg, onder de zoogenaamde oppositie-leden, alleen de heeren Luzac en Verwey-Mejan. Al wat verder oppositie heet, stond preekmatig te betoogen, dat de godsdienstige vrijheid slechts een woord was, waardoor men verdrukking der Katholijken door overheersching der Protestanten had te verstaan. Buiten de Kamer zwegen de bladen, vooral de groote. De *Nieuwe Rott. Courant* sprak geen woord; het *Handelsblad* waagde, *après coup*, eene flaauwe afkeuring, en de *Arnhemsche Courant* wierp der meerderheid een paar scheldnamen naar het hoofd; daarmede was de zaak afgedaan. De Amstel-Societeit werkte inmiddels, om uit haar midden kiezers en raadsleden te benoemen en eere-medaille's uit te deelen; maar eene demonstratie te doen ten behoeve der aangevallene vrijheid, haar te verdedigen, scheen hare roeping niet te zijn; zij liet zich aan de zaak niet gelegen liggen. De liberale mannen in het land, die in gewigtige omstandigheden de pen opnamen, om, zoo het heet, de volks-regten tegen aanmatiging te vrijwaren, ook zij rustten; niet één verhief de stem tegen de verdrukking van de minderheid door de meerderheid.

Allen zwegen. Neen, de predikanten alleen uitgezonderd; deze zwegen niet. Het vraagpunt was op touw gezet door predikanten en werd in en buiten de Kamer, openlijk en in het geheim gepredikt door predikanten. En zoo werd een grondwettig regt, zoo werd eene staatskwestie hervormd tot eene religiekwestie, waarbij niet regt, maar het vooroordeel werd geraadpleegd. Godsdiensthaat was hier de drijfveer, en het regt ging te loor. En middelerwijl men voorgaf, dat men moest ijveren tegen de overheersching van de katholijke geestelijkheid, leverde men het bewijs, dat de maatregel eigenlijk noodzakelijk was tegen de protestantsche geestelijkheid, omdat deze *alleen* en *ongeroepen*, en *onbevoegd*, zich had gemengd in eene staatskwestie, om haar, door opwekking van haat, te maken tot eene godsdienstkwestie, ten einde het regt en de vrijheid door vijandige godsdienstige vooroordeelen te smoren.

Het is eene eeuwige schande voor Nederland, dat dit feit heeft kunnen plaats grijpen, zonder dat eene krachtige protestatie het [illegible] heeft gemaakt. De schande daarvan valt op hen allen, wier pligt het was te spreken, en die echter zwegen. Zoodra een volk gedoogt, dat in zijnen naam het grondwettig regt worde geschonden, zonder in iets van zijnen afkeer te doen blijken, dan wordt die schending eene volksmisdaad, welke vroeg of laat door het volk zelf zal worden geboet.

Ziedaar, wat de publieke opinie in Nederland omtrent de godsdienstige vrijheid betreft. Het is met de drukpers-vrijheid niet anders gelegen.

De poging tot vestiging der onlangs ontworpene *Maatschappij tot bevordering van Landbouw en Landontginning in Nederland*, waartoe bij de heeren Mendes de Leon & Cie. de gelegenheid tot deelneming bestond, schijnt groot gevaar te loopen van te zullen mislukken. Evenwel kan men zich nog steeds bij gemelde heeren alhier aanmelden, indien men het doel der ontwerpers van die Maatschappij wil bevorderlijk zijn.

Wij lezen in de *Amsterdamsche Courant*:

»Voor eenigen tijd berigtten wij, dat zich te Amsterdam eene vereeniging had gevormd, met oogmerk om een nieuw dagblad te vestigen, in groot formaat, waarvan het bestuur aan Mr. A. A. T. Visser advocaat alhier, zou worden opgedragen. Thans wil men, dat, hoewel de vereischte gelden voor deze onderneming reeds zijn bijeengebragt, in eene vergadering van commissarissen besloten is, om de uitgave van het nieuwe dagblad niet te doen plaats hebben voor 15 Februarij 1848."

Men verneemt, dat de heeren Gebroeders Goedkoop alhier, na daartoe bekomen vergunning, besloten hebben, de deelneming open te stellen in de doorijzing van het groot Noord-Hollandsch kanaal.

Z. M. heeft, bij besluit van 10 December, goedgekeurd de begrooting van de provincie Noord-Holland voor het jaar 1848. De ontvangsten, zoo wel als de uitgaven, zijn daarbij geraamd op een bedrag van *f* 365,422,01½.

Onder de eerste behooren opcenten op 's rijks belastingen *f* 280,958.08 pacht- en recognitie-gelden *f* 1009, interest en verkoop van kapitalen ten dienste van het prov. krankzinnigenhuis *f* 71,820, bijdragen van verschillenden aard 11,627,93½.

Van de laatste noemen wij interesten van schuld enz. *f* 17,691,26, justitie enz. *f* 24,190, onderhoud van het huis des gouverneurs enz. *f* 3314,20, waterstaat *f* 10,700, zeeweringen *f* 46,340, onderhoud van havens *f* 3025, bakens en vaarwaters *f* 36,837,50, laatste bijdragen voor de Zuid-Willemsvaart *f* 13,186,15, en bijdragen voor de stoomboot aan den Helder *f* 4000, idem tot wegen en vaarten *f* 17,580, duinbeplantingen *f* 7900, geneeskundigen dienst *f* 136,711,61, kerken en pastorijen *f* 9000, gemeente of armen-inrigtingen *f* 5200, schoolwezen *f* 8000, schouwburg te Amsterdam *f* 3000, schilderijen op het Paveljoen *f* 1000, landbouw, enz. *f* 2165, onvoorziene uitgaven *f* 9077.97, nadeelig saldo over het jaar 1844 *f* 3503, 50.

De *Nederlandsche Stoompost* berigt, dat de nu afgetreden minister van binnenlandsche zaken, in de vorige maand aan den Koning heeft aangeboden, een ontwerp van wet betreffende de policie op de groote wegen en een ontwerp van wet, betreffende het maken van werken van openbaar en algemeen nut in onderscheidene provinciën des rijks.

ROTTERDAM, 9 Januarij. De Maas zit thans vast van het Oude Hoofd tot aan het voormalig Oost-Indisch Huis; doch zoo ver het oog reikt, is het van het Nieuwe Hoofd benedenwaarts, open water. De buitengewoon sterke vorst, die wij heden nacht gehad hebben, blijft nog onverminderd voortduren. (*N. R. C.*)

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS 8 Januarij. Eergisteren heeft Z. M. een ministerraad voorgezeten. Na afloop daarvan is een koerier naar Toulon afgezonden.

— Het gouvernement heeft aan den generaal Lamoricière den titel van graaf verleend.

— De begraafnisplegtigheid van H. K. H. Mevrouw de Prinses Adelaïde hebben den 5 dezer te Dreux plaats gehad. HH. MM. de koning en de koningin, benevens de hertoginnen van Orleans en Nemours, waren den avond te voren te Dreux aangekomen, en door het volk op de hartelijkste wijze begroet. Terstond na zijne aankomst op het kasteel heeft Z. M. audientie gegeven aan de geestelijke, burgerlijke en militaire autoriteiten en heeft daarna de grafkelders in oogenschouw genomen.

Den volgenden dag heeft de koningin, benevens de koningin der Belgen, eene gelezene dienst bijgewoond in de kapel. Mevrouw de hertogin van Orleans bad intusschen op het graf van haren doorluchtigen gemaal.

De begraafnisplegtigheid zelve heeft veel aandoenlijke oogenblikken opgeleverd. Nadat de lijkkoets, door de koninklijke prinsen begeleid en vergezeld van eene aanzienlijke priesterschaar en eene ontzettende militaire magt, te Dreux was aangekomen, ging de optogt voorbij het koninklijk verblijf. Z. M. met ontbloot hoofd en diep bewogen, plaatste zich met de prinsen vooraan achter de lijkkoets, die naar de kapel werd vervoerd, alwaar door Mgr. den aartsbisschop van Calcedonië de plegtige lijkdienst werd opgedragen.

Daarna daalde Z. M. met de prinsen en zijne adjudanten in den grafkelder, alwaar het lijk weldra volgde.

Na het zingen van den *de Profundis* bood Mgr. de aartspriester den koning het wijwater aan.

Z. M. naderde den grafsteen.... en bevochtigde met het gewijde water het dierbaar overschot zijner geliefde zuster; vervolgens verzamelde hij al zijne krachten om aan hare asch een laatst en smartelijk vaarwel te zeggen; nu knielde hij op den grafsteen neder, en besproeide die met zijne tranen.... Het gelaat van Z. M. werd eensklaps treurig en bleek. Leunend op zijne zonen, die hem vol teedere bezorgdheid omringen, wankelde hij, en voelde een bang snikken zijne borst benaauwen. Eindelijk, na een oogenblik van hevigen strijd in zijn gemoed, herkreeg de koning zijne gewone kalmte. Nu wierp hij nog een laatsten, treurigen blik op het graf van haar, die eens het voorwerp was zijner volkomene toegenegenheid en beklom weder langzaam de trappen, die hem uit den grafkelder voerden, en trad tot voor het altaar, alwaar de koningin en de prinsessen zich bevonden.

Na aldaar nog eenige oogenblikken gebeden te hebben, groette Z. M. treurig de toegevloeide en zeer talrijke volksmenigte en keerde, gevolgd door de koningin en de overige leden zijner familie naar het kasteel terug. Ten één ure van den 5 heeft Z. M. Dreux reeds weder verlaten.

— Z. M. heeft, zegt men, beschikkingen gemaakt voor de plaats, alwaar hij-zelf begraven wil worden. Ofschoon 's konings gezondheid op dit oogenblik niets te wenschen overlaat, heeft hij deswege met zijnen architect een en ander willen bespreken.

— In de *Union Monarchique* leest men: »de bezoeken, die de hertog van Nemours in het hôtel van den heer Molé aflegt, worden dagelijks veelvuldiger. Nog heden zelfs begaf de toekomstige regent zich naar den voormaligen president van den raad, en na eene langdurige conferentie, sloegen beide den weg in naar de Kamer der Pairs."

— De hertog en hertogin van Montpensier hebben, naar men verneemt, te Madrid een groot hôtel aangekocht, dat zij tot een paleis zullen doen verbouwen, alwaar zij hun verblijf zullen vestigen.

— Men verzekert, dat het pistool van Abd-el-Kader in het museum der artillerie zal worden geplaatst, en dat mevrouw Lamoricière, in een brief, waarin zij den levendigsten dank betuigt aan den hertog van Aumale, haar voornemen heeft te kennen gegeven, van ook het zwaard van den emir aan dat museum aan te bieden.

— Eene jonge Fransche vrouw, Juliette genaamd en geboortig van Arlès, was in der tijd met hare moeder door de Arabieren in Afrika gevangen genomen. Daar zij hunne taal zeer goed verstond, werd zij sedert in belangrijke onderhandelingen als tolk gebezigd.

Later huwde zij met een der Arabische opperhoofden in dienst van den emir. Hare moeder is reeds sinds eenigen tijd met meerdere deelgenooten harer gevangenschap naar Frankrijk teruggekeerd; maar Juliette bleef bij de deïra van Abd-el-Kader. Thans bevindt zij zich mede te Toulon, maar schijnt geen lust te gevoelen, om den emir te verlaten.

— De hertog van Aumale heeft bevel gegeven, dat er eene pyramide in den vorm eener obelisk zal worden opgerigt ter plaatse, alwaar de eerste bijeenkomst tusschen Abd-el-Kader en den generaal de Lamoricière is geweest.

— De *Union Monarchique* maakt eenige opmerkingen betreffende eene zinsnede in de laatste pausselijke *allolutie*, waarin Z. H. niet onduidelijk zinspeelde op een aanzienlijk bisschop der kerk, die leerstellingen voordraagt,

welke hij beweert, dat door Z. H. zouden worden op prijs gesteld, doch die de H. Vader ten sterkste afkeurde.

»Deze toespeling, zegt de *Union*, betrof Mgr. de bisschop van Montpellier, die uit de eerbewijzingen, welke hem tijdens zijn verblijf te Rome zijn bewezen, heeft willen opmaken, dat Z. H. eenige dier bekende (doch niet erkende) denkbeelden der Fransche geestelijkheid goedkeurde, en die hiervan in een mandement gewag gemaakt heeft.

Pius IX heeft door deze openlijke afkeuring op nieuw getoond, dat hij de vrijheid en eeuwige waarheid van het gezag der Kerk op zeer hoogen prijs stelt.

— *De Presse* wil weten, dat de reis van Z. M. den den koning der Belgen naar Parijs, behalven het bijwoden der lijkplegtigheid van zijne doorluchtige tante, Mevrouw de prinses Adelaide, nog ten doel zou hebben, den grond te leggen tot het sluiten eener leening ter voltooijing der spoorweg-liniën in zijn rijk, alsmede van andere ondernemingen ten algemeene nutte. Men weet, dat van deze leening dezer dage ter beurze sprake is geweest.

— Het sluiten van den cursus van den heer Michelet is eene waarheid. Deze professor heeft aan den administrateur van het collège de France een zonderlingen brief geschreven, waarvan de *Univers*, die denzelven mededeelt, geeft te verstaan, dat indien het verbod, dat den heer Michelet trof, al niet billijk moge zijn geweest, het echter allezins tijd was, dat het verbod gegeven werd. Het schijnt, dat de *Univers* in den heer Michelet het gemis van gezonde hersenen betreurt.

Die brief is van den volgenden inhoud:

Mijnheer de administrateur!

»Ik heb den brief ontvangen, waarin gij mij meldt, dat de minister van het openbaar onderwijs, *krachtens een besluit der regering*, mijn cursus heeft opgeheven, en dat gij, ingevolge dat besluit, mijne gehoorzaal moet sluiten.

»Ik zoek te vergeefs naar eene reden, die het ministerie bewogen heeft, dit besluit te nemen.

»Ik weet niet, wat ik te denken hebbe van dat bovennatuurlijk mysterie.

»Waarom zou ik voorwendsels zoeken of scheppen? Waarom zou ik de glimp van eene toevallige gebeurtenis geven aan hetgeen de laatste stap is van een regelmatigen en voorbedachten vooruitgang? Van Mickiewicz tot Quinet en van Quinet tot mij, ziedaar drie slagen, door het gouvernement in eens toegebragt.

»Mickiewicz had een fakkel over Europa doen opgaan; hij had het Fransche volk en de Slavonische volken ten nauwste vereenigd. Quinet had op dezelfde wijze in wetenschappelijke, letterkundige en godsdienstige kwestiën eene eenheid tot stand gebragt in de onstuimige menschelijke ziel. Ik had in den leerstoel van zedekunde en geschiedenis een bij uitnemendheid zedelijk en humaan werk begonnen; ik durf gerust te verzekeren, dat ik het onderwerp van onzen tegenwoordigen tijd had besproken, t. w. *de zedelijke en maatschappelijke verbroedering*, door zooveel aan mij stond, den oorlog, die tusschen de verschillende standen der maatschappij gevoerd wordt, en die ons ofschoon bedektelijk teistert, tot vrede te brengen, door de meer schijnbare dan wezenlijke afscheidingen uit den weg ruimen, die deze standen vijandig tegen elkander over doen staan, wier belangen, in den grond der zaak, zoo zeer tegenstrijdig niet zijn.

»Daarom heeft men mij met het verbod getroffen, en dit moest zoo zijn. Wat men het *systema* noemt (en wat slechts eene *kracht* is) heeft slechts geleefd en partij getrokken van onze oneenigheid, van de dwaze vrees, die wij voor elkander koesteren. Wat heeft het te vreezen? De verbroedering, de zuivering der standen, de eenheid. Onze oorlog is zijn vrede; onze vrede is zijn krijg.

»Dat nu die zaal gesloten worde, terwijl men leerstoelen of spreekgestoelten oprigten zal voor de vijanden van eene vrede stichtende gedachte. Zij heeft desniettemin door het genie mijner vrienden, door mijn grooten en opregten wil (die getuigenis zal ik van mij-zelven afleggen) een geest geleeraard en verspreid van eene nieuwe verbroedering die morgen niet zal vervlogen zijn."

»Ontvang, enz. »J. Michelet."

2 Januarij, 1848.

(De lezer verschoone ons, dat wij di *bombast* niet meer hebben kunnen verduidelijken. Het strekke tot eene proeve van den betreurenswaardigen geest van communisterij, die helaas, in Frankrijk zoo velen bezielt. Red.)

MADRID, 3 Januarij. In eenige goed onderrigte kringen wordt verzekerd, naar luid van brieven uit de Vereenigde Staten, dat de generaal Santa-Anna eerdaags te Madrid zal aankomen. Men zegt, dat de generale staf, die de gewezen president der republiek van Mexico bij zich heeft, uit vijf-en-twintig officieren bestaat, die alle hunne dienst aan Koningin Isabella zullen komen aanbieden.

— Aan de amortisatie-cas zijn 2½ millioen realen ontvreemd. De minister van financiën, deswege in de zitting der Kamer van gisteren ondervraagd, heeft verklaard, dat de zaak door de bevoegde autoriteit werd onderzocht. De betaling van het half jaar rente zal om die ... niet worden uitgesteld, daar het gouvernement ... maatregelen genomen heeft, om het ontbrekende aan te vullen.

— Op Vrijdag, 31 December, is de acte van beschuldiging tegen den heer Salamanca door de commissie van onderzoek nedergelegd op het bureau van de Kamer der afgevaardigden. Die acte bevat hoofdzakelijk de volgende punten: De zaak, betreffende den spoorweg van Antanjuez, de onderhandelingen met het huis Ardoin, de Conversie der stukken, betreffende het huis der Koningin in 3 pc. en de zaak der sluikerij van Alicante.

— De *Eco del Comercio* spreekt van eene nieuwe ministerieele crisis, waardoor, volgens het algemeen gerucht, den heeren Concha het ministerie van binnenlandsche, Pidal dat van buitenlandsche zaken, den generaal Pezuela of Fulozio dat van oorlog ten deel zou vallen; de hertog van Valencia zou als gezant naar Parijs, en de heer Sartorius naar Lissabon worden afgevaardigd.

— Volgens het dagblad de *Clamor Publico*, zouden zeven afgevaardigden, tot de meerderheid behoorende, het voornemen hebben opgevat, om aan het Congres te verzoeken, dat aan H. M. een adres werd gerigt, strekkende om de Infante Luisa-Fernanda, hare zuster bij zich te roepen, opdat deze te Madrid woonachtig mogt blijven, zoo lang zij de vermoedelijke erfgename der kroon zal zijn.

Tijdingen van Lissabon, tot den 3 Januarij loopende, melden, dat H. M. de Koningin de beide Cabrals weder heeft hersteld in hunne functiën van geheime raadslieden van den kroon. Don José zal als gezant naar Braziliё gezonden worden en zijn broeder Costa naar Parijs. Men gelooft algemeen, dat zij beide slechts kortstondig die posten zullen bekleeden en dat zij vervolgens deel zullen maken van het ministerie.

H. M. de Koningin van Portugal heeft den 2 Januarij de Cortes met eene troonrede geopend, waarin, behalven de volgende paragrafen, niets belangrijks voorkomt:

»Gedurende den critieken toestand, waarin het koningrijk zich bevond, werden de waarborgen, verzekerd bij art. 145 van het constitutionneele charter, natuurlijk geschorst; mijne ministers zullen u uitleggen, welk gebruik van die schorsing gemaakt is, opdat gij daarover beraadslaagt op de wijze, welke u het beste voorkomt.

»Bijzonder moet ik u melden dat ik, ten gevolge der laatste betreurenswaardige gebeurtenissen, van de souvereinen van Spanje, Engeland en Frankrijk een magtigen bijstand heb ontvangen, welke bijdroeg tot het meer spoedige ten einde brengen van den oorlog, die het land verwoestte.

»De respectieve ministers zullen den staat der openbare inkomsten, en een budget der ontvangsten en uitgaven voor het aanstaande huishoudelijk jaar indienen. met de noodige begrootingen voor de gewone en buitengewone uitgaven van den staat."

ENGELAND.

LONDEN, 8 Jan. Dingsdag e. k. zal Dr. Hampden, door eene commissie van drie bisschoppen, door den aartsbisschop van Canterbury hiertoe benoemd, als bisschop van Hereford bevestigd worden.

— Volgens *de Times* bestaat het materieel en het effectief der Britsche zeemagt thans uit het volgende materieel: 16 linieschepen, 35 fregatten, 13 stoomfregatten, 52 korvetten en brikken, 21 stoomkorvetten, 64 zeil- en stoompakketbooten, 21 transportschepen en 21 ligtere vaartuigen. Het personeel bedraagt, buiten de officieren, 27,305 manschappen en meer dan 10,500 zeesoldaten.

— In de zuidelijke en westelijke graafschappen van Ierland wordt op nieuw eene ontzettende sterfte onder de arme bevolking waargenomen, ten gevolge van den hongersnood en de kwaadaardige koortsen. Uit de graafschappen Mayo, Kerry en Galway verneemt men deswege de ijselijkste bijzonderheden. De *work-houses* zijn vol arme lieden, die aan de vreesselijkste ellende ter prooi zijn.

— De vrees voor een inval van de zijde van Frankrijk schijnt alle gemoederen in Engeland bevangen te hebben De dagbladen houden niet op, hunne bezorgdheid dienaangaande te kennen te geven, en zelfs staatslieden en aanzienlijke hoofdofficieren schijnen in die vrees te deelen. Angstig worden de middelen opgesomd, die Frankrijk ten dienste zouden staan en de gelegenheden tot ontscheping aangewezen, die deszelfs troepen hebben zouden, ingeval zij werkelijk op de Engelsche kust eene landing wilden wagen. Een tijdschrift, *the Frazer's Magazine*, gaat zelfs zoo ver van te willen, dat de Engelschen hunne hoofdstad als een tweede Moskou zouden opofferen, »doch, zegt dat geschrift, dit offer ware niet te verwachten van een materiëel en ontzenuwd volk." — In zijne vrees ziet de *Frazer's Magazine* Engeland reeds bedreigd met den ramp van, beroofd van zijne koloniën en bronnen van welvaart, onder een democratisch bestuur te vervallen tot eene mogendheid van den derden rang.

— De beroemde Dr. Newman wordt van zijne reis naar Rome in Engeland terug gewacht. Men weet dat dit voormalig hoofd der Oxfordsche school in het afgeloopen jaar te Rome tot priester is gewijd. De Eerw. heer Newman zal, na in zijn vaderland te zijn wedergekeerd, aldaar, krachtens eene Pausselijke breve de orde der Oratorianen vestigen. Een zeker aantal zijner voormalige vrienden, even als hij leden van de Universiteit van Oxford, die hem naar Rome hadden vergezeld, alwaar zij hun noviciaat begonnen zijn, worden thans zijne leerlingen en medewerkers. Een belangrijke werkkring is door den Paus aan de nieuwe congregatie opgelegd, en zij zal weldra haren arbeid aanvangen. Een gesticht in de omstreken van Birmingham is ingerigt om haar te ontvangen. Het is gelegen in het hart van Engeland, in het middenpunt der katholijke beweging.

Berigten uit Britsch Indië melden dat ook aldaar een geweldige tegenschok is gevoeld van de financieele crisis in Engeland. Onderscheidene zeer aanzienlijke huizen te Bombay en vooral te Calcutta zijn gefailleerd.

In Indië was overigens alles rustig; doch Perzië was ter prooi aan eene ontzettende regeringloosheid. Onderscheidene zeer invloedrijke opperhoofden hebben de oproervaan geplant, en het gouvernement kan hen, uit hoofde van geldgebrek, niet tot hun pligt brengen. De troepen hebben in lang geene soldy meer genoten en weigeren tegen den vijand op te trekken. De toestand van den Shah is, in één woord, zoo hagchelijk geworden, dat men zich niet verwonderen moet indien men eerdaags verneemt, dat hij van den troon gestooten is.

DUITSCHLAND.

KEULEN, 7 Januarij. Mgr. Müller, benoemd bisschop van Munster, heeft dezer dage de pausselijke bulle zijner benoeming bekomen. Op het punt van zijn vertrek zijnde, heeft Z. Hoogw. een nieuw bewijs van de hoogachting en toegenegenheid der inwoners van Trier ontvangen. De notabelste ingezetenen bragten hem eene serenade met fakkellicht, waarbij eenige cantaten werden uitgevoerd. Mgr. Müller beantwoordde dit huldebetoon met eene hartelijke toespraak, die in aller gemoed weerklank vond, en waaraan eene luide toejuiching te deel viel.

— Het Pruissisch gouvernement heeft strenge maatregelen verordend tegen Dr. Rupp en zijne onafhankelijke kerk te Koningsbergen. Twee nieuw aangeworven leden zijner secte, die door hem, met zijn gewoon formulier: »In den naam van God en onze gemeente", gedoopt waren, zijn deswege in regten betrokken, en aan hem is de uitoefening van elke herderlijke bediening ten strengste verboden.

ITALIE.

ROME, 30 Dec. Gisteren heeft Z. H. het *motu-proprio* uitgevaardigd betreffende de wijziging van den ministerraad. Dit besluit heeft de algemeene goedkeuring weggedragen. Het bepaalt negen ministers, alle van elkander onafhankelijk, en die elk hunne magt onmiddellijk ontleenen van den paus, ofschoon zij wekelijks moeten bijeenkomen onder voorzitting van den secretaris van Staat. De bemoeijingen van dezen zijn ontheven van het beheer over het policie-wezen, de binnenlandsche zaken, oorlog, finantiën, enz. Hij zal zich uitsluitend hebben bezig te houden met de buitenlandsche aangelegenheden.

Wat het benoemen van leeken tot belangrijke administratieve betrekkingen betreft, stelt het *motu-proprio* in beginsel vast, dat de staats-secretaris altijd een Cardinaal en zijn substituut een prelaat zal zijn, doch van de overige ministers is geen sprake. Men weet te Rome, dat de H. Vader, die reeds zoo vele belangrijke hervormingen heeft in het leven geroepen, zich, door deze bepaling de bevoegdheid heeft willen voorbehouden, om zich, naar gelang der omstandigheden, te doen omringen door de uitmuntenste mannen, hetzij geestelijken of leeken, die zich in zijnen staat bevinden. Het besluit zegt uitdrukkelijk, dat van de vier en twintig auditeurs, die aan den ministerraad zullen worden toegevoegd, altijd twaalf leeken zullen zijn.

Het nieuwe *motu-proprio* verleent aan de consulta het regt om zijn advies uit te brengen over alle staatsaangelegenheden, alvorens deze aan de beraadslaging van den ministerraad worden onderworpen.

— Men spreekt alhier veel van een brief, dien de Eerw. pater Ventura aan den abt de Lamennais zou hebben geschreven, ten einde hem aan te manen, van weder op de paden van eer en waarheid terug te keeren en om de Kerk, die hij door zijn afval zoo diep bedroefd heeft, door zijn berouw te vertroosten. De beroemde schrijver had, zegt men, aan zijn voormaligen vriend een brief in antwoord geschreven, welke alleszins doet vermoeden, dat die verloren zoon der Kerk nog niet alle gevoel in zijn hart heeft versmoord.

— Men zegt, dat de heer Paradisi, de beschuldiger van prins Torlonia, en als zoodanig door dezen wegens laster aangeklaagd, den 26sten op last van Mons. Morichini zou zijn in hechtenis genomen.

Den 27sten, de naamdag van Z. H., heeft eene volksdemonstratie voor het pauselijk paleis plaats gehad. Het was een ontzettend weder, en toch bestond de menigte uit meer dan 36,000 personen. Eene groote banier, waarop de heilwensch wegens den naamdag van Z. H. met gouden letters was geschreven, werd door hun voorop gedragen.

De *Patria* zegt, dat bij deze volks-demonstratie voor het Quirinaal onbetamelijke kreten zouden zijn geuit op het oogenblik dat de H. Vader zich vertoonde om den zegen te geven. Een brief van Rome aan het *Journal des Débats* meldt, dat de tribuun Cicerovacchio van eenige Transteverynen vergezeld, zich bij den H. Vader heeft vervoegd en hem eigenhandig eene lijst heeft overgegeven, waarop vijf-en-dertig eischen waren uitgedrukt, die den volgenden dag op de hoeken der straten van Rome stonden aangeplakt, en waarvan de eerste betrekking had op eene onbeperkte vrijheid van drukpers.

Echter is dit alles nog zeer onzeker. De *Augsb. Zeitung*, die van de demonstratie van den 28 gewag maakt, spreekt niets van zulke eischen. Dat dagblad zegt alleen, dat er eene zekere onordelijkheid bij den optogt heerschte, doordien vele lieden uit de lagere volksklasse, die toortsen droegen, door hunne luide kreten, die evenwel niets kwaads inhielden, gedeeltelijk de stem des H. Vaders hadden verdoofd. Overigens bevonden zich onder de menigte, even als gewoonlijk, een aantal voorname lieden. Hoe het ook zij, het is zeker, dat de menigte den H. Vader met de levendigste geestdrift heeft begroet.

Elks aandacht is thans op Lombardije gevestigd, alwaar belangrijke troepen-bewegingen plaats hebben. Tot dusverre heeft de aankomst der Oostenrijksche troepen te Modena, in Italië geene de minste wanordelijkheid veroorzaakt.

De proclamatie, die de nieuwe hertog van Parma aan zijn volk heeft doen afkondigen, heeft een slechten indruk gemaakt. Zij heeft namelijk op eenmaal de hoop doen verdwijnen, dat deze vorst het voorbeeld der overige Souvereinen van Italië zou volgen, door het invoeren van hervormingen in zijn hertogdom. Het volk heeft zich gehaast, een adres uit te dienen, waarbij het den hertog de gevaren niet verbergt, die hem bedreigen, wanneer hij niet toegeeft aan de wenschen zijner onderdanen.

Te Napels is alles rustig gebleven, ofschoon men met het Kersfeest voor ernstige onlusten beducht was. De Koning is, ondanks het slechte weder, in open calèche zonder begeleiding uitgereden, en door het volk zeer goed ontvangen.

Een Parijsch blad verzekert, uit goede bron vernomen te hebben, dat er over de zaken van Italië te Milaan conferentiën gehouden zijn tusschen den aartshertog Ferdinant van Oostenrijk en den veldmaarschalk Radetzky.

Volgens hetzelfde dagblad, zou de bezetting van Modena en van een gedeelte van het hertogdom Parma hebben plaats gehad met toestemming van Pruissen. De heer Guizot, zou aan die bezetting onvoorwaardelijk zijne goedkeuring hebben gehecht. De heer d'Appony zou van zijne zijde verklaard hebben, dat, ofschoon de bezetting tijdelijk was, het Weener kabinet echter onmogelijk van die bezetting het einde kon bepalen, zoolang de tegenwoordige gisting in Italië voortduurt.

STADSNIEUWS.

Van 1 tot 8 Jan. 1848 zijn ingeschreven.

Voltrokken Huwel. 24.	Levenloos aangegeven Zonen. . . . 7.
Geboren . . . . 151.	dito dito Dochters. . . 2
Overledenen . . . 309.	Elders overl. en alhier ingeschreven 1

Totaal	Gehuwde Paren	24.	Sedert primo Januarij 1848.
	Geborenen	151.	
	Alhier overledenen.	318.	
	Elders overl. en alhier ingeschreven	1.	

BURGERLIJKE STAND.

GETROUWD (6 Jan.): Victor van Reuth en A. M. Meijer.

BEVALLEN (5 Jan.): B. H. Toekamp Lammers, geb. Bekker, Z. — (6 Jan.): M. F. Botty, geb. van Perls, Z. — R. Slaap, geb. Visser, D. — (7 Jan.): Elsje Muschhaupt, geb. Poolman, Z. — (8 Jan.): M. E. Nusteeg, geb. Glasius, Z.

OVERLEDEN (3 Jan.): C. Blonjouw, wed. H. Jurgens, 78 j. — M. C. Dolman, geb. Jacobsen, 70 j. — H. P. Heek, Z. 11½ j. — D. B. Godefroy, 65 j. — (4 Jan.): Sara Ooster, D. 1½ j. — A. G. 't Voortwis, wed. Dk. van Dijk, 76 j. — J. H. Schmitt, 80 j. — (5 Jan.): W. M. Usi, Z. 24 j. — E. D. Visser, wed. J. J. Poolman, 75 j. — (6 Jan.): C. van Limburg, wed. J. P. van Heel, 83 j. — A. Rouffaer, 68 j. — (7 Jan.): 't Kindje van A. de Rruijn, 5 d.

STAND DER THERMOMETER.

Waarneming tegenover het N. O. van eene hoogte van ruim 14½ Ned. el boven den beganen Grond.

1848.							Sch. Fahr.
Vrijdag	7	Januarij	's namidd.	4	ure	26	Graden.
„	„	„	's avonds	8	„	27	„
Zaturdag	8	„	's morgens	8	„	19	„
„	„	„	's middags	12	„	17	„
„	„	„	's namidd.	4	„	15	„
„	„	„	's avonds	8	„	14	„
Zondag	9	„	's morgens	8	„	9½	„
„	„	„	's middags	12	„	16	„
„	„	„	's namidd.	4	„	21	„
„	„	„	's avonds	8	„	21	„
Maandag	10	„	's morgens	8	„	14	„
„	„	„	's middags	12	„	18	„

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM 10 Januarij.

Tarwe, *Rogge*, *Garst* en *Haver* zonder handel.

Boekweit 120 ℔ Gron. Zand ƒ 260, a. d. Zaan.

Op 9 Vaten Olie dadelijk £vl. 64½; in April 65; Sept. en Oct 62½ *Lijnzaad* een doen; Koningsb 1 6 ℔ ƒ 240 *Raapolie* per 6/w ƒ 37¾; Vliegend 36¾; primo Mei ek. ƒ 36½, ¾; Sept. ƒ 36¼; Oct. 36¼; Nov. 36½, ½; Dec. 36¼. *Lijnolie* per 6/w. ƒ 30¾; Vliegend 29¾. *Hennepolie* per 6/w ƒ 32½. *Raapkoeken* ƒ 75, 78 *Lijnkoeken* 10½, 12½.

LEIDEN, 8 Jan. Boter van ƒ 36 tot ƒ 38 a 39, pr. vierde; Tarwe van ƒ 9 tot ƒ 9,80, pr. Mud; Rogge van ƒ 7,25 tot ƒ 7,60, pr. idem; Garst van ƒ 6 tot ƒ 6,50, pr. id.; Haver van ƒ 3,50 tot ƒ 4, pr. id.; Boonen van ƒ 6,50 tot ƒ 7, pr. id.; Rund- en Ossevleesch van 24 tot 25 cent, de 5 ons; Schapenvleesch van 18 tot 22 c., id.; Varkensvleesch en Spek van 20 tot 24 c., id.; idem wel zoo gezocht als vorige marktdagen.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

8 JAN.			gebl.	10 JAN.	4 u.	gebl.
Nederl., Werkel. Sch. à	2½	pCt.	54 5/16	54⅞	à 55	55
Dito dito . .	3	„	66 1/16	66¾		
Dito op resc. .	3	„		66¼		
Dito dito	4	„	84⅞	84 1/16	84 15/16	84
Dito Leening . .	4	„	84¾			
Amortis. Syndic. . .	3½	„				
Handel-Maatschappij .	4½	„	163	162⅞		
Haarlemmermeer . .	5	„				
d. Rijn-Spoor .		„	90			
Aand. Holl. S. M. .	4½	„				
Belgie, ...	4½	„				
Dito	2½	„				
Dito bij Rotschild . .	2½	„				
Spanje, L. bij Ard. van 85 £	5	„	16	15 13/16	16⅞	15 15/16
Dito Dito van 510 £		„	15¼	15⅛	15 3/16	15
Dito bij Dito onb. st.	5	„	14 15/16	14⅞		
Dito	3	„	31			
Dito Binnenl. à 6 m. .	3	„	25¼	25⅛		
Coupons Ardoins . .		„	13¼	12½	13	
Passive		„	4⅜			
Deferred		„				
Fransche Uitgest. . .		„				
Portugal, te Londen .	3	„	26	26½	26¾	26½
Dito Dito	4	„	26⅜	26¾	27	26½
Dito Binnenl. à 1 Conto	5	„				
Rusl. Ob. H. 1798 en 1816	5	„	104½	104½	104⅜	104⅜
Dito Dito 1828 en 1829	5	„	103½	103⅝	103½	
Ct. b. d. 1831 en 1833	5	„		95		
Dito bij Hope . . .	4	„	86¼	86		
Dito bij Stieglitz en C°.	5	„	86⅛	85¾		
Cert. te Hamburg . .	5	„		100		
Inschrijving in Assignat.	6	„				
Cert. van Dito . . .	6	„	68½	68¼		
Polen, Certific. . . .	4	„				
Dito Aand. met Loten fl 300		ƒ				
Dito dito . . . fl 500		„				
Amerika, Phil. Bank .	6	pCt				
Dito	5	„	52½			
Dito Bank-Actiën . .						

Oostenrijk, Met. 5 pc 98¾; 2½ pc 49⅝; Pruissen, Aand 1832, 157; Braz. 5 pc 87¾; dito 80¾; Gren. 19, 11/16.

Koers van het Geld: Beleening 4½, pCt. Prolong. 4 pCt. Wissel-Disconto 4 pCt.

ANTWERPEN, 8 Jan. Kerkelijke Staat. Oblig. 1832 à 1837 5 pCt 96½. Certific. 1844, 5 pCt 91¾.

Wisselkoers.

2/m. Hamburg 34⅝; Zigt dito 35; 2/m Londen 12 02½; Zigt Londen 12 15; 3/m Lisboa 41; 3/m Porto 41; 2/m Petersb. 1.85.

MENGELWERK.

DE BEDIENAREN VAN DE GODSDIENST, *volgens Art. 42, 11e Boek, 1e Titel van het aan de Staten-Generaal aangeboden Wetboek van Strafregt.*

Onder alle artikelen van het nieuwe wetboek van strafregt, waaraan, zoo het wordt aangenomen, de naam van Nederlandsch te zijn, op ons volks-karakter een stempel zal drukken, van onuitwischbare schande, omdat het in vele zijner bepalingen ongrondwettig en tyranniek strekking is; onder alle artikelen is er van die de godsdienst raken der Nederlanders, welligt geen, dat meer aanleiding zal geven om de wet krachteloos te doen worden, door volmaat van dwaasheid en overmaat van partijdigheid, dan dat hetwelk wij boven noemden.

De wetgever maakte bepalingen, omtrent de gevallen bij de wet voorzien, waarin bedienaren van de godsdienst strafschuldig zouden worden. Het kwam er dan bij uitstek op aan, eene definitie te geven, van hetgeen de wet onder een bedienaar van de godsdienst verstaat, of liever voortaan verstaan zou; zie hier hoe die definitie luidt:

»Art 42. Onder de benaming van bedienaren van de godsdienst worden in dit wetboek begrepen alle geestelijken, al dan niet het leeraarsambt uitoefenende, zonder onderscheid van ambt of benoeming of tot welke godsdienstige gezindheid, kerk, gemeente of gemeenschap zij behooren."

Bedienaren van de godsdienst dus zijn alle *geestelijken*, in bediening of niet, *zonder onderscheid*. En waar het op aan komt, is: te weten wie geestelijken zijn? Bestaat de mogelijkheid *niet geestelijke* te wezen, al is men ook bedienaar van eene godsdienst, dan is op dezulken de wet niet van toepassing. Immers voor de regtbank gedaagd als bedienaar van de godsdienst, zal hij bewijzende geen geestelijke te wezen, niet onder de termen eener strafbepaling vallen kunnen, die elken bedienaar van de godsdienst veronderstelt geestelijk te zijn.

Onderzoeken wij nu een oogenblik, of er in Nederland personen zouden kunnen gevonden worden, die bedienaren der godsdienst en echter geen geestelijken zijn.

De talrijkste gezindheid is daar de katholijke. De bedienaren der katholijke kerk in Nederland zijn bisschoppen *in partibus*, aartspriesters, priesters, diakenen, subdiakenen. Alle van het bevoegd gezag gewijd en aangesteld zijnde, zijn zij geestelijken van verschillenden rang van de Eene Heilige Katholijke Apostolische Kerk. Wie twijfelt er aan? Zij kunnen niet ophouden geestelijken te zijn krachtens hunne wijding. De katholijke bedienaren der godsdienst, in den volsten zin des woords geestelijken zijnde, vallen geheel onder de met angstvalligheid omschrevene hoedanigheid der in art. 42 gedefinieerde bedienaren der godsdienst. Het lijdt geen twijfel, of de wet is voor hen gemaakt!

De gezindheid, welke in talrijkheid, de katholijke het meest nabij komt is de gereformeerde. Hare bedienaren zijn: Professoren der gereformeerde godgeleerdheid, Predikanten en Proponenten, der gereformeerde gezindheid, — men veroorlove ons, als belijders van de *eene* Kerk van Christus, consequent: niet gereformeerde kerkte schrijven. — De Professoren, Predikanten, meestal Dominés genoemd, en Proponenten, worden in het gemeene leven onder de geestelijken gerekend. Het komt er op aan, hier stil te staan, bij de vraag: Krachtens wat noemt zich een bedienaar der gereformeerde godsdienst, een geestelijke? en zoo hij niet krachtens *iets* geestelijk is, waarin onderscheidt hij zich van den leek

Het *iets*, krachtens hetwelk een bedienaar der gereformeerde godsdienst geestelijk moet wezen, zal wel niets anders dan een geestelijk gezag kunnen zijn. Een geestelijk gezag, wordt echter bij de gereformeerden niet erkend; hunne grondstelling: de *Bijbel en de Bijbel alleen*, sluit alle gezag uit. Dus zulk een bedienaar is geen geestelijk, krachtens een geestelijke gezag; is er geen ander gezag dan een geestelijk gezag, dat iets geestelijks kan geven. Een bedienaar der gereformeerde godsdienst is dus ook geen geestelijke, en hij is in zoo verre buiten bereik der strafwet, in hare toepassing van Art. 42.

Dat men een bedienaar der gereformeerde godsdienst geestelijke noemt, zal wel niet voldoende zijn, zoo hij geen geestelijke is, om hem onder de bepaling van Art. 42 te kunnen doen vallen. Maar veronderstelt eens, dat de jurisprudentie zich vestigen kon, dat bedienaren der gereformeerde godsdienst onder de bepaling bij art. 42 vastgesteld vielen: hoe zou de regter het maken, om te bewijzen tegen een dominé, indien hij er rond voor uitkwam geen geestelijke te zijn, en bewijs vroeg, van het *waarom* hij geestelijke was? Wat zou de regter tegen de volgende argumentatie in kunnen brengen: »Gij zegt dat ik een geestelijke ben, maar waarin toch ben ik van u, die leek zijt, onderscheiden? Wij hebben te gelijkertijd onze studiën volbragt en gedeeld in den arbeid en de uitspattingen van het leven aan onze universiteit te N. Gij zijt tot regter aangesteld, ik ben door eenige mannen eener gemeente geroepen, om datgene voor hen te doen, wat elk ander van dezelfde verstandelijke vorming had kunnen verrigten; onder bekrachtiging van hetzelfde gezag, dat u aanstelde, en gij zijt toch geen geestelijke regter? Beide zijn wij gehuwd, beide hebben wij kinderen, en beide kennen wij niet, om aan onze ambtsverpligting te voldoen, dan één boek, gij de wet, ik den bijbel, met dit onderscheid alleen, dat de wet vere regelen van uitlegging, de bijbel daarin regelloos is. Het staat ieder mijner aanhoorders vrij, dien naar goedvinden uit te leggen. Zeg mij, o regter! wat is er in mij, geestelijke! wat ook gij niet bezit?"

Wij zullen het vonnis, dat geveld zou worden, niet vooruitloopen. Het is genoeg voor ons doel, aangetoond te hebben, met hoe veel moeijelijkheden de toepassing van art. 42 op bedienaren der gereformeerde godsdienst zal kunnen gepaard gaan. Zoodra zij zullen willen afzien

van hetgeen zij zich wederregtelijk aanmatigen, de eigenschap namelijk van geestelijken te zijn. Trouwens, al eens toegegeven, wat wij niet doen, dat de mogelijkheid bestaat, dat zij iets geestelijks zouden kunnen bezitten, toch zal het dan nog altijd, vooral bij de gehuwden onder hen — en hoe velen zijn dat niet? — iets geestelijks van zeer dubbelzinnigen, of liever tweeslachtigen aard zijn. (*Wordt vervolgd.*)

INGEZONDEN STUKKEN.

Aan de Redactie van de Tijd.

Ofschoon het de gewoonte der redactie niet is, zich in te laten met het geschrijf der fanatieke dominocratische bladen, noch om derzelver valsche aantijgingen te wederleggen, zij het mij echter vergund, haar te verzoeken, een paar opmerkingen mede te deelen, die ik hieronder laat volgen, en welke bij mij zijn ontstaan bij het lezen van eene soort van *geloofs-belijdenis*, waarmede de *Evangelische Kerkbode* den nieuw ingetreden jaarkring van zijn blad opent.

Nog zelden zag ik onbeschaamder stuk in het licht verschijnen.

Verbeeld u, lezer, de *Bode*, wiens pen wekelijks overvloeit van den felsten haat tegen de Katholijken; die aan dien haat tegen de Kerk, hare priesters en leeken en hare vrome kerkgebruiken wekelijks lucht geeft in de gemeenste en walgelijkste artikelen, waarmede zij ons aanvalt en verguist — die *Bode*, wiens gemoed dus vervuld is met broederhaat, en die blijkbaar geen ander doel heeft dan zijn blad dienstbaar te maken tot uitstorting van dien haat — die *Bode* zegt openlijk in bedoeld inleidings-artikel, dat hij *zich door* God *geroepen gevoelt* om, (let wel!) *gesterkt door de* ZUIVERHEID (!!) *zijner bedoelingen*, voort te gaan met *zich te stellen in de dienst van* DEN HEER (!!) *ter handhaving en bevordering van* ZIJNE *zaak* (!!!).

Gaat u niet eene huivering door de leden, lezer, bij het hooren van zulk eene schaamtelooze huicheltaal? — Hoe! de Heer, de God van liefde, die liefde stelde tot de eerste wet der schepping, tot den hoofdregel, tot de bron van alle christelijke verpligtingen — zou een van vuilen haat doortrokkene redactie van een *Kerkbode* ROEPEN tot voortzetting harer onzalige taak?!

Zie, Katholijken, *dat* durven Amsterdamsche dominocraten, vijanden van uw heilig geloof, openlijk verkondigen! — Doch de huichelarij moet nog verder gedreven worden. Luister slechts. — De redactie verklaart, *dat zij in de overtuiging staat van* ZONDE *te zullen doen, indien zij het strijdperk verliet......* (hoe naauwgezet!)

En *waarom*, vraagt gij, lezer? — Hoor den *Bode:* In de zittingen der Kamer zal eerdaags over het *placet* gehandeld worden. De gehoorzame protestantsche kamerleden mogen de les dus niet vergeten, die hun door de *Kerkbode* eens in den beruchten brief van den Amsterdamschen Ring van predikanten is opgelezen; zij moeten er zich op voorbereiden, nog meer instructiën van het dominocratische orgaan te zullen ontvangen, hoe zij zich, als het *placet* ter sprake komt, moeten aanstellen als verdrukkers der Katholijken en als vijanden van hun regt, en hoe zij in het *vrije* Nederland hunne stem zullen te leenen hebben tot doordrijving van *vrijheid-doodende* en bespottelijke maatregelen tegen het katholicisme.

Zie, daartoe — en tot aanvallen tegen het pausselijk gezag, de oprigting der weldadige liefde-gestichten, en de Missiën der PP. Redemptoristen (1) — waarover de *Bode* zijne gewone *jeremiade* aanheft — daartoe zegt hij geroepen te zijn om het zwaard te trekken.

Jammer maar, dat de aap schrikkelijk uit den mouw komt. De *Bode* ligt zelf zijn masker op. Hij wenscht zijn weekblad nog meer *tot het orgaan van* VELE, *kan het zijn van* ALLE Protestanten te stellen — of, met andere woorden: hij hunkert naar deelname — om niet te vergaan.

Zou hij dien wensch verwezenlijkt zien? Zou de haat- en tweedragt zaaijende *Bode* het orgaan van *alle* of *vele* Protestanten kunnen worden? — Wie gelooft zulks? — De *Bode*, die, ondanks zijn zoo blijkbaren haat, zich op zijne *verdraagzaamheid* durft beroemen; — die bij de gedachte aan *Heeswijk* nog van schaamte moest blozen, en zich echter vermeet te zeggen, dat hij *gedrongen* is door de *kracht der waarheid;* — De bode, die zelfs den grooten Pius, de bewondering van geheel de beschaafde wereld, met zijn zwadder zoekt te bekladden, hem voorstellende als een eerzuchtige, *die om de gunst des volks boeleert*, — die *Bode* kan nimmer worden het orgaan van *vele*, laat staan van *alle* Protestanten in ons land en vooral nimmer van de nog, Gode zij dank! zoo talrijke weldenkenden uit hun midden.

Neen, *Bode*, vlei u niet met die ijdele hoop! Leg haar liever neder, uwe hatelijke, lasterlijke pen, die in uwe hand een fakkel van tweedragt geworden is, en staak liever voor altijd uw heilloos geschrijf, hetwelk ieder regtschapen Christen, Protestant of Katholijk, evenzeer moet verfoeijen, en waarmede gij u grootelijks *bezondigt* jegens Hem, die uit liefde tot ons is mensch geworden en die met de heilige godsdienst, welke Hij op aarde kwam stichten, geen ander doel beoogde, dan alle menschen, in zijne Kerk, in éénen band van liefde en verbroedering te omvatten. T.

(1) Wie zou toch wel het land zoeken te „*fanatiseren*," lezer, de nederige Katholijke boetprediker, die niets anders beoogt? dan de eer Gods en het heil der zielen, of de geveinsde *Bode*, die uitsluiting en overheersching wil?

ADVERTENTIEN.

Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.